

Ciutats perirurals

 quaderndelesidees.press/ciutats-perirurals/

May 24, 2022

No podem viure de la ciutat. No és possible viure sense sortir dels marges que ens separen del món rural, aquell espai que té relació amb la vida que es fa al camp i amb les feines pròpies de l'agricultura i la ramaderia. Alimentar-nos d'allò que creix a les ciutats és impossible; la ciutat viu gràcies als recursos que extreu contínuament de llocs molt allunyats.

Per sort, però, no ens cal anar sempre tan lluny. A prop de les nostres ciutats hi tenim allò que necessitem de forma més recurrent. De fet, tot apunta que potser ja no hi podrem anar, tan lluny, amb la freqüència i el cost amb què hi hem anat fins ara. Tanmateix, el problema és que els espais propers estan sovint abandonats i a la pràctica ens queden lluny, i cal saltar marges i espais inhòspits per arribar-hi. Ens calen aquests marges esdevinguts barreres? Existeix avui una distinció clara entre urbà i rural? Podem parlar del Vallès, per exemple, com un espai rural?

En l'àmbit vallesà tenim encara la possibilitat de ruralitzar les ciutats i reruralitzar l'espai no urbanitzat, també malanomenat «espai lliure». Podríem afirmar que la ciutat serà ruralitzada o no serà habitable. No es pot concebre una ciutat desvinculada físicament del camp, sobretot quan el camp és afortunadament tan a prop.

El concepte *rural* ens fa pensar avui en allò que ja enyorem d'aquella ciutat que vam viure en època de confinament: la reducció del soroll i l'increment de la seguretat per als vianants degut a la reducció del trànsit, la velocitat més pausada del ritme urbà, una societat més solidària amb la gent que tenim a prop, més autoorganitzada, socialment més justa...

És cert que la utilització del terme *rural* respon a una visió idealitzada, romàntica, del camp, però també ho és que no dista gaire de la realitat i d'aquell desig de tot allò que la ciutat costa molt que ens ofereixi (tranquil·litat, contacte amb la natura, aire de millor qualitat, aliments...).

Recuperar el límit de la ciutat, refer-lo o desfer-lo? Separació o fusió no hauria d'implicar desconeixement i falta de respecte. És necessari un nou contracte urbà-rural basat en el consum de productes agraris de proximitat i en el respecte en l'ús cívic dels espais agraris; un acord de convivència i bon veïnatge per fer coincidir necessitats.

La publicació *El territori intel·ligent més enllà de la tecnologia*, editada per la Societat Catalana d'Ordenació del Territori (SCOT-IEC), i el llibre *L'altre món rural. Reflexions i experiències de la nova ruralitat catalana*, editat per Tigre de Paper, recullen multitud d'experiències innovadores que tenen lloc en l'àmbit rural. M'ha semblat especialment interessant tot allò que té lloc a cavall dels territoris urbans i rurals o que reflexiona sobre aquesta aparent dualitat. Podríem preguntar-nos si hi ha pas gaires experiències que siguin exclusives de l'àmbit rural, que no tinguin un vincle urbà, o a l'inversa.

Dins de la publicació de la SCOT José Fariña afirma, a l'article «El planeamiento urbano en tiempos de incertidumbre», que «Des del punt de vista de les relacions entre ciutat i territori sembla necessari que, a poc a poc, es recuperi el límit de separació entre ciutat i natura, i que l'única cosa que es construeixi sigui, en tot cas, per omplir els intersticis lliures que queden entre els trossos urbanitzats que es van distribuint de forma gairebé aleatòria, amb l'únic nexa comú de les infraestructures» [traducció pròpia; la cursiva és de l'autor]. Cal recuperar el límit, doncs, o desfer-lo? Cal tenir en compte, però, que l'autor no fa una referència explícita a si tracta del límit físic o més aviat d'un límit metafòric.

Més endavant, Fariña escriu també que «S'ha esborrat el límit entre ciutat i natura que permetia el funcionament de la primera a base que aquesta era capaç d'absorbir tot allò que li sobrava a la ciutat i, a més, subministrar-li els recursos que necessitava. En esborrar els límits, la natura deixa de funcionar com a tal i ja no pot ser l'embornal de residus ni el subministrador de "nutrients"».

Bernat Lladó escriu dins *L'altre món rural* un interessant article amb el nom «El col·lapse del noucentisme territorial. Tòpics i límits de la Catalunya-ciutat» on afirma que el retorn a l'espai rural «pot ser una qüestió de supervivència, tant individual com col·lectiva». A l'article hi introdueix expressions com reduir l'escala geogràfica de les nostres necessitats, el retorn a unes formes de vida més localitzades, més autònomes i

autosuficients, i parla de com alguns autors fan referència a la reruralització i la desurbanització. Hi apareixen també conceptes com solidaritat i sociabilitat associats als entorns rurals. Les referències que fa al concepte de la Catalunya ciutat o la «ciutat de ciutats» d'Oriol Nel·lo són en el context actual molt necessàries davant dels canvis d'escala i les dinàmiques de relocalització.

L'espai rural en el context metropolità, però, és sovint lluny dels tòpics de l'espai rural. La proximitat urbana en produeix una degradació i l'ha convertit en una mena de zona franca, que està lliure dels «obstacles» propis del món urbà, endreçat, reglamentat, tant per als que en gaudeixen per al lleure com per als que hi duen a terme activitats econòmiques.

Certament el punt de partida no és pas el que voldríem. Hem descuidat allò que tenim a prop perquè sovint no ho veiem. Avui hi trobem espais en constant procés de degradació, sense la inversió necessària, sense un manteniment adequat. Espais de segona. Espais on tot allò no permès sovint queda impune, on no regnen les normes urbanístiques més bàsiques.

En el nou context caldrà un ús respectuós alhora que més intensiu del conjunt del territori, com es feia fins fa no tants anys. Promoure-hi l'activitat, sobretot agrària, i a la vegada el lleure i la preservació de la biodiversitat implica un compromís molt més ferm de les administracions: destinar-hi més recursos, més inversió, més suport a les activitats compatibles i més control de les activitats il·legals que s'hi duen a terme. Cal redefinir i adequar les normes i assegurar-ne el seu compliment, calen mecanismes de gestió i augmentar la despesa pública. Una acció més compromesa, més activa, que no ha de significar més dura. Dignificar l'espai rural que ens envolta no vol dir «urbanitzar-lo». Reconstruir muralles no vol dir fer-les impermeables. Dissoldre els marges no vol dir permetre l'increment de la urbanització del camp. Més aviat a la inversa.

Proximitat és la paraula clau per afrontar dos dels reptes més importants, urgents i improrrogables: la disponibilitat d'energia i d'aliments, dos elements indissociables de la desigualtat pròpia del espais urbans. La proximitat, però, ha de ser selectiva i no en tots els sentits, perquè la ciutat, entesa com la urbanització, ja ha demostrat la seva capacitat

d'alterar negativament els espais periurbans. Potser ara cal que les ciutats siguin espais perirurals. No té cap sentit que visquem d'esquena als espais rurals que ens envolten i que són garantia de futur i condició indispensable per a la nostra qualitat de vida.

Imatges de Maties Serracant.

Maties Serracant

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre informació dels pròxims que publiquem, envia'ns el teu nom i el teu correu electrònic.

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'avís legal i política de privacitat.

Maties Serracant

Geògraf, exerceix de consultor en l'àmbit de la planificació territorial, ambiental i de mobilitat des de fa 20 anys. Ha treballat en l'elaboració de documents de planificació estratègica d'escala regional i local alhora que ha participat activament en els debats territorials des del teixit associatiu, formant-se inicialment en l'activisme a [...]

[Llegir més](#)